

Založeno 1994

Ročník VII.

Číslo 2/2000

Vydává
Společnost Astropis, IČO 61384577Šéfredaktor
Mgr. Vladimír Kopecký Jr.Zástupce šéfredaktora
Michael ProuzaRedakční kruh
Jakub Haloda, Mgr. Kateřina Hofbauerová,
Mgr. Michaela Kryšková, Jiří Kubánek, Václav Lauřt,
Bc. Radek Mašata, Martin Nič, Marek Pelinka,
Mgr. David Rajmon, Martin Reháč, Jakub Rozehnal,
Marek StudenýLogo & design
Jan NesněřákTechnický redaktor
Mgr. Kateřina HofbauerováJazyková úprava
Doc. RNDr. Jiří Bok, CSc.Odborná spolupráce
Mgr. Lenka SoumarováAdresa redakce
ASTROPIS, Štefánikova hvězdárna,
Peřín 205, 118 46 Praha 1
Telefon: 0603/53 42 47
E-mail: astropis@mail.natur.cuni.czAstropis vychází 5x ročně. Cena jednoho čísla
je 69 Kč, roční předplatné pro Českou republiku
je 295 Kč včetně poštovného.Předplatné vyřizuje:
Společnost Astropis,
c/o Marek Pelinka, Štefánikova hvězdárna,
Peřín 205, 118 46 Praha 1.Bankovní spojení:
Společnost Astropis,
Union banka, pobočka Praha,
č.ú. 17312238/3400.Tisk:
Hřer Press, U Obory 1089
295 01 Hostivice-BrveDistribuce:
Adlex system,
Pravouhlá 26/1888, 150 00 Praha 5.Starší čísla Astropisu najdete také
na naší webové stránce:
<http://www.natur.cuni.cz/ASTROPIS>Podávání novinových zásilek
povoleno Ředitelstvím pošt Praha,
č.j. nov 5108/95 ze dne 23. 2. 1995Uzávěrka tohoto čísla: 1. 6. 2000
Vychází: 30. 6. 2000Registrace a index:
MK ČR 7090
ISSN 1211-4485

© Společnost Astropis, 2000

Vážení čtenáři,

tak tu máme další číslo Astropisu a v něm opět vychází článek, který je určen pilným a velmi zvědavým čtenářům. „Rawlinsův útržek aneb astronomická detektivka“ však není z pera profesionálního astronoma, ale napsal ho amatér. A tak mi dovolu, abych tento úvodník věnoval objevitelské roli amatérů v současné astronomii.

Již nejednou se stalo, že nám do redakce přišel dopis, který popisoval nový fantastický objev, který je svým významem nepochybně srovnatelný s průlomem kolem teorie relativity. Co je však většinou důležitější, autor takového článku většinou přišel na to, že většina současných fyzikálních teorií (ne-li raději úplně všechny) je zcela špatně a tím skutečným světloňosem vědy je ON - nový Einstein. Většina současných vědců jej nechápe a hází mu klacky pod nohy. Pro takové případy mám většinou po ruce nějaký ten klacek nebo alespoň násadu od smetáku, kterou nadšeně vmetu pod nohy nebohého nešťastníka a ještě si radostně pomyslím, že až těch klacků bude povícero, bude to taková úhledná hranice, na níž by se jistě „nebožák“ autor dal upálit. Nemám tyto „geniální“ amatéry rád! Už vidím, jak se ozývají hlasy, že přece Einstein a jiní byli také nepochopeni. Dovolím si podotknout, že v tomto směru zapůsobil tisk na veřejnost přímo omamně. Vytvořil mýtus zhrzeného génia z lidu. Skutečnost je však někde jinde - vývoj vědy je o nových pohledech. Newtonovská fyzika není špatně, má jen omezenou platnost a je tudíž limitním případem teorie relativity. Teorie relativity byla průlomem, otevřením nového světa, ale nikoli zavržením toho starého. Einstein nebyl nepochopen tak, že to, nač přišel, je špatně, ale pouze to vypadalo podivně a očekávalo se, že se pohled změní. Něco podobného nakonec Einstein sám zastával ve vztahu k teorii kvantové mechaniky. Tolik jen na okraj.

Výstupy „geniálních“ amatérů bývají velmi často poškozování amatéři pilní a zvědaví. Jen si představte situaci, kdy za slovným profesorem přijde nějaký ten amatér a říká, že na něco přišel a byl by rád, aby se na to pan profesor podíval. Tu se na profesorově tváři a) rozhostí výraz útrpného pochopení - „to bude v pořádku, snad se z toho vyspíte“ (jde o lepší variantu), b) objeví výraz utýraného člověka, který na vás nemá čas, případně by vás něčím praštil, protože geniálních šarlatánů už za svůj život viděl mraky. Přesto se ale najdou skuteční milovníci - amatéři, kteří si naleznou své místo ve vědě. Existuje spousta dílčích problémů, kterým se věda pro nedostatek času věnovat nemůže. Případně existují oblasti, ve kterých se úzce specializovaný amatér může vyrovnat studovanému vědci, který musí mít velký přehled o celém oboru.

Příkladem takové kvalitní amatérské vědy je právě výše zmíněný článek o Rawlinsově útržku. Autor v něm předkládá originální a věcně správné výpočty, na jejichž základě staví zcela novou hypotézu. Bude na samotných vědcích z oboru historie, zda ji přijmou či nikoli. Pokud jde o astronomii, je vše v pořádku a navíc jde o krásný příklad astronomie užité v praxi - o astronomii vskutku detektivní.

Věřím, že i mezi našimi čtenáři je řada těch, kteří dělají poctivě a svědomitě amatérskou vědu, ať již pozorují proměnné hvězdy, Slunce, planety či pátrají v historických archivech. A tak vám přeji, abyste měli ze své práce radost. Vždyt amatér znamená milovník a tak by tato práce měla přinášet potěšení hlavně vám.

Mgr. Vladimír Kopecký Jr.
šéfredaktor